

során olyan hatóanyagokat alkalmaznak, melyek kizárólag fény jelenlétében fejtik ki mikroorganizmus ellenes hatásukat.

Argentín kutatók *Candida* fajok alfa-ternetil (továbbiakban α -T) által kiváltott fotodinámiás inaktivációját vizsgálták. Az α -T egy természetes, növényi eredetű vegyület, melyet először a bársonyvirágból (*Tagetes erecta*) izoláltak. A szakirodalmi adatok alapján fototoxikus aktivitásából eredően antifungális, antibakteriális, féreg-, továbbá leishmania-ellenes hatással rendelkezik.

A kutatók először a besugárzás optimális paramétereit szoftveresen állapították meg OPC-ben szenvedő betegekből izolált *Candida* törzseken (20 törzs) végzett *in vitro* kísérletekre alapozva. Az ideális besugárzási időnek 5 perc, az ideális besugárzási távolságnak pedig 6,06-6,43 cm távolság adódott.

Az UV-A besugárzással társított α -T kezelés hatásá-

ra az összes életképes gombasejt elpusztult, melyet konfokális lézermikroszkópos felvételekkel is megerősítettek. További mikroszkópos felvételek elemzése során azt találták, hogy az α -T kezelés már a gombasejtek számára letális dózis alatt is gátolta a szaporodáshoz szükséges sejtkepletek kialakulását.

A kísérletekkel azt szerették volna demonstrálni a kutatók, hogy az UV-A besugárzással kombinált α -T kezelés az optimalizált besugárzási körülmények között jó alternatívája lehet az OPC eddig megszokott terápiájának. További előnyként említik, hogy a vizsgált törzsekből az alkalmazott növényi eredetű szer mintegy húsz gombatörzsszel szemben mutatkozott gátló hatásúnak.

Postigo, A., Bulacio, L., Sortino, M.: Photodynamic inactivation of oropharyngeal Candida strains, Phytomedicine, online 18 June 2014, ISSN 0944-7113

SZP

KÖNYVISMERTETÉS

SZEGEDI KI KICSODA, 2014

Bodrits István és Zombori István szerkesztésében. 23,5 × 16,5 cm, Szeged, 2014. – 113 oldal. ISBN 978-963-9662-76-6. Ára kereskedelmi forgalomban 1500 Ft.

1998-99-ben már készült hasonló közéleti kötet. Szegednek, az ország egyik jelentős városának ugyanis szüksége van ilyen kiadványra, amely egyrészt hasznos útmutató a ma emberének, másrészt pótolhatatlan információ-forrást jelenthet az utókor számára. Ezernél több személynek küldtek kérdőívet; a kötet végül kis híján félezer szócikket tartalmaz. Az adatok valóságértelméért a megkérdezettek felelnek. A szereplő személyek mintegy fele színes fényképet is mellékeltek.

A kiadvány a szokásos személyi adatokat, foglalkozást, iskolai tanulmányokat, tudományos eredményeket, előléptetéseket, kitüntetéseket, társasági tagságot, fő műveket, elérhetőséget stb. tartalmaz. (Többben – különböző indokok alapján – nem kívántak szerepelni a kötetben. A kötet semmiféle központi anyagi támogatásban nem részesült.)

A könyvben több tucat egyetemi oktató szócikke olvasható, közöttük nyolcan az SZTE GYTK oktatói (vagy azok voltak), ill. egyikük (*Leprán István*), bár Karunkon végzett, de az ÁOK-n professzor és dékán-helyettes. A nyolc szócikk a következő (titulus nélkül): *Báthori Mária, Erős István, Forró Enikő, Fülöp Ferenc, Hódi Klára, Kata Mihály, Leprán István és Szabóné Révész Piroska.*

Kata Mihály prof. emer.

VÉDŐOLTÁSOKRÓL – A TÉNYEK ALAPJÁN

Ferenci Tamás: Védőoltásokról – a tények alapján (Medicina Könyvkiadó, 2014. 375 oldal, 2500 Ft)

Alig néhány évtizeddel azután, hogy a gyermekhalálos betegség vezető oknak számító (torokgyík) vagy egész életre szóló egészségkárosodást okozó (poliomyelitis), esetleg „csupán” komoly életminőség-romlással vagy szövődeményekkel járó fertőző betegségek (pl. kanyaró, mumpsz, rózsahimlő) eltűntek vagy erősen visszaszorultak Magyarországon, megjelent egy újabb, igen veszélyesnek tűnő „járvány”, amelynek „károsultjai” az összes, védőoltással kivédhető betegségtől veszélyeztetve vannak. A rejtélyes betegséget nem vírusok vagy baktériumok idézik elő, az ok ennél sokkal prózaibb: a természettudományos ismeretek hiánya az, amely sokakat fogékonyra tesz a védőoltások elleni gyanakvásra, súlyosabb esetben azok teljes elutasítására. A Nyugat-Európában szárnyra kapott oltásellenes mozgalom néhány éve hazánkban is megjelent, és az interneten vírusként terjedő, hazugságokon vagy féligazságokon alapuló propaganda sokakban ülteti el a gyanakvást magvait a védőoltásokkal szemben. Sajnálatos, elgondolkodtató és egyben igen veszélyes tendencia, hogy a tájékozatlan „oltáskritikusok” tábort gyógyszerészek is gyarapítják.

Ha komolyan vesszük azt, hogy a gyógyszerészeti egészségügyi intézmény, akkor a gyógyszerésznek a védőoltásokkal kapcsolatban is komoly feladata van: az oltásokat megvásárlók vagy azokkal kapcsolatban

érdeklődők számára olyan hiteles tájékoztatást kell adni, ami lehetőséget ad a felelős döntésre. A kulcs tehát az informálás, ami nem lehetséges anélkül, hogy ne ismernénk, milyen előítéletek, tévhitek alakítják a védőoltásoktól ózdkodók véleményét. Mert ma már nem elegendő, ha a gyógyszerész ismeri a kötelező oltások körét, az oltási naptárat, és tudja, hogy melyik oltás milyen típusú és hatása milyen immunológiai folyamatokkal magyarázható. A vásárlókat ma egészen másféle kérdések foglalkoztatják: bizonyított-e, és ha igen, hogyan az oltások hatásossága és biztonságossága? Nem lehet, hogy egyes betegségek (autizmus, cukorbetegség) a vakcináció nemkívánatos hatásaként jelentkeznek? Mi a helyzet a védőoltások veszélyes összetevőivel (pl. formaldehid, alumínium)? Egyáltalán: nem ártok-e többet a gyermekemnek azzal, ha oltatom, mint ha megtagadnám a védőoltást?

Ferenci Tamás könyve mindezen kérdésekre részletes, tényeken alapuló, adatokkal alátámasztott válaszokat ad. Erénye, hogy a statisztikai adatokat képes élvezetes, közérthető módon prezentálni, és érvelése annyira logikus és jól követhető, hogy a könyvben található ismeretek átadása a laikus vásárló számára nem tűnik nehéz, megoldhatatlan feladatnak. Ehhez persze az is szükséges, hogy a szerző jól tudja (és ez a szemlélet a könyvben is megjelenik), hogy az „oltáskritikus” érdeklődő nem vitában legyőzendő ellenfélnek, hanem érvekkel meggyőzhető páciensnek tekintendő. Mindez csak akkor lehetséges, ha a tanácsot adó fél (ez esetben a gyógyszerész) magabiztos tudással, mély háttérismeretekkel rendelkezik, ismeri vitapartnerére érveit, azok hátterét, és képes empatikus módon érvelni. Mindehhez kiváló munícióul szolgálhat a Medicina által idén kiadott, hiánypótló mű.

A *Védőoltásokról a tények alapján* nem kizárólag egészségügyi szakembereknek íródott, megértéséhez nem szükséges felsőfokú szakirányú képzettséggel rendelkezni. Bátran ajánlható mindenkinek, akinek kérdései, kételyei vannak a védőoltásokkal kapcsolatban. Gyógyszerészek számára pedig úgyszólván kötelező olvasmány, mivel az erősödő oltásellenes propaganda által befolyásolt vásárló meggyőzésére valószínűleg nem elegendő mindaz, amit a vakcinákkal kapcsolatos egyetemi tanulmányainkból képes vagyunk felidézni. Mert vajon tudjuk-e, hogy Magyarországon, ahol számos védőoltás kötelező, mennyivel jobb az epidemiológiai helyzet, mint számos, nálunk gazdagabb országban, ahol ugyanezek a vakcinák nem kötelezőek? Képesek vagyunk-e rámutatni az oltásellenes érvrendszer hibáira, csúsztatásaira? És vajon azt tudjuk-e, hogy az oltáskritikusok által citált publikációk szerzői hol és hogyan követtek el adathamisítást csak azért, hogy álláspontjukat megfelelően alátámaszthas-

sák? Tényleg fokozzák az oltások bizonyos betegségek kockázatát, s mi igaz a több oldalas mellékhatáslistákból? Hogyan készülnek a védőoltások, valóban tartalmaznak-e veszélyes összetevőket, s ha igen, azok mennyire veszélyesek? Mi az a nyájimmunitás, és hová vezet, ha egyre többen elutasítják a kötelező oltásokat? Egyáltalán: van-e erre jogi lehetőség és etikai alap?

Ferenci Tamás könyve adekvát, szakmailag megalapozott válaszokat ad mindezen kérdésekre (és még sok másra). A benne található információk, érvek segítségével a gyógyszerész a tudatlanságból fakadó „járvány” szembeni „vakcináció” egyik fontos oltópontjává válhat. A tájékozott, jól, meggyőzően érvelő gyógyszerész pedig nemcsak a szakmánk elismertségét növelheti, hanem jogi és erkölcsi kötelességének is eleget tesz.

Csupor Dezső

KOZMETIKAI KÉSZÍTMÉNYEK A GYÓGYSZERTÁRBAN

A *Dictum Kiadó* és az *MGYT* kiadásában – a „Bibliotheca Pharmaceutica” sorozat második köteteként – 2001-ben jelent meg a „*Kozmetika a gyógyszer-tárban*” c. könyv. Azóta jelentős a fejlődés a kozmetikai tudományban és hazánk csatlakozott az Európai

